

ПАВЛЕНКО ГАННА ВОЛОДИМИРІВНА

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії з психології, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м Харків

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЯК РЕСУРС ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТІВ

У статті викладено дані теоретико-емпіричного дослідження проблеми взаємозв'язку толерантності до невизначеності та психологічного благополуччя. Емпіричне дослідження виконано на вибірці студентів ХНУ імені В.Н. Каразіна (N = 55, середній вік = 20 років). На основі аналізу емпіричних даних було висвітлено, що стан психологічного благополуччя прямо пов'язаний з особистісною характеристикою – толерантністю до невизначеності, яка виступає ресурсом для досягнення та збереження відчуття психологічного благополуччя.

Ключові слова: *психологічне благополуччя, толерантність до невизначеності, інтолерантність до невизначеності, міжособистісна інтолерантність до невизначеності, невизначеність, ресурс.*

Постановка наукової проблеми. У наш час можна констатувати невичерпний дослідницький інтерес до проблеми психологічного здоров'я та благополуччя особистості. Для сучасної психології питання збереження психологічного благополуччя та вивчення чинників його досягнення є одним із центральних. Це зумовлено тим, що в наш час постійних трансформацій суспільного життя, великої кількості соціальних змін, криз людина потрапляє в ситуацію невизначеності, яка найчастіше виступає як фактор стресу, фрустрації й може призводити до порушення психологічного здоров'я та благополуччя. Тому актуальним і необхідним є пошук та вивчення особистісних характеристик, які виступають у ролі ресурсів особистості та дозволяють досягати й підтримувати психологічне благополуччя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема психологічного благополуччя викликала великий інтерес у дослідників (Н. Бредберн, К. Ріфф, Е. Дінер, А.А. Кронік, І.В. Дубовіна, А.В. Вороніна, П.П. Фесенко, Т.Д. Швеленкова та ін.) і багато хто вивчав чинники, які впливають на формування психологічного благополуччя. На сьогоднішній час психологічне благополуччя прийнято розглядати з позиції двох підходів: гедоністичного та евдемоністичного, а також у рамках визначення структурних

компонентів благополуччя. У науковий світ психології поняття «психологічне благополуччя» було введено Н. Бредберном, який розглядав стан психологічного благополуччя через відчуття щастя/нещастя, а також через суб'єктивний рівень відчуття задоволеності/незадоволеності особистим життям. К. Ріфф найбільш повно розкрила поняття психологічного благополуччя з точки зору вершини потенційних можливостей людини та описала його як базовий суб'єктивний конструкт, який відображає сприйняття та оцінку особистого функціонування. У загальному вигляді, психологічне благополуччя слід розглядати як цілісний психологічний феномен, в основу якого закладено принцип активності та гнучкості мислення, прагнення до стійкої позитивної (психічної) рівноваги, а також сукупність суб'єктивних переживань особистості з приводу оцінки навколишнього світу та свого місця в ньому.

Слід зазначити, що постійні зміни та кризи іноді приводять людину до відчуття невизначеності, невпевненості, страху, відсутності стану психологічного благополуччя. У дослідженнях питання невизначеності зосереджені фундаментальні інтереси філософії, економіки, менеджменту, психології та інших наук. В англійській мові для поняття «невизначеність» використовують термін «uncertainty», який позначає ситуацію, яка пов'язана з недосконалою або частково невідомою інформацією. У філософії поняття невизначеності вивчають у рамках онтологічного та гносеологічного аспектів (О.С. Борщов, І.Р. Пригожин, М.Хайдегер та ін.). Також в останні роки знов зростає інтерес психологів до проблеми невизначеності (Є. П. Белінська, В.П. Зінченко, Т.В. Корнілова, О.Т. Соколова, Д.О. Леонтьєв, О.О. Федоров та ін.). Так, S. Budner ситуацію невизначеності розглядає через ознаки новизни, складності та суперечливості. Г.М. Андрєєва вважає, що невизначеність – це, перш за все, соціальна нестабільність, яка висуває підвищені вимоги до людини з позиції активності [1, с. 78]. В рамках психології прийняття рішень (Т.В. Корнілова, Ю. Козелецький та ін.) невизначеність трактують у контексті наявності / відсутності інформації про альтернативи вибору та його результатів. Досліджують стан невизначеності у творчості (Н.Ю. Белова та інші), механізми подолання невизначеності (О.П. Белінська, І.М. Леонов), толерантність до невизначеності (І.М. Леонов, О.Ю. Зотова та ін.). У дослідженнях відзначається, що невизначеність виступає в якості характеристики сучасної

реальності, роль якої в майбутньому буде тільки зростати. Саме тому на передній план виходить завдання з вивчення та формування особистісних характеристик, що сприяють подоланню ситуацій невизначеності та виходу з них.

Існують певні своєрідні системи, які утворені в основному не природними характеристиками, а особистісними якостями, і які дозволяють досягати та зберігати деякий рівень благополуччя. Серед особистісних характеристик благополуччя прийнято виділяти: самоприйняття, наявність цілей та прагнення до особистісного зростання, відкритість новому досвіду, адаптацію до швидкозмінних умов життя тощо.

Приступаючи до емпіричного дослідження феномену психологічного благополуччя, ми припустили, що людина, перебуваючи в ситуації невизначеності, по-різному переживає та реагує на неї. У психологічній науці ставлення людини до невизначеності, її суб'єктивна оцінка і реакції на ситуацію прийнято позначати як толерантність до невизначеності (М.М. Юртаєва, О.Г. Луковицька та ін.).

Поняття «толерантність до невизначеності» і «інтолерантність до невизначеності» були введені у психологічну науку в середині 20-го століття. Вперше терміни вживаються в роботах Е. Френкель-Брунвік у рамках вивчення авторитаризму (Т. Адорно та ін.). Вивченню проблеми толерантності у вітчизняних та зарубіжних психологічних дослідженнях присвячені роботи Е. Frenkel-Brunswik, K.S. Budner, A.P. MacDonald, R.W. Norton, А.І. Гусєва, Н.І. Петрова, О.Г. Луковицької, М.М. Юртаєвої; К. Стойчевої та інших.

У психологічній науці існують дослідження, присвячені вивченню змісту та структури конструкту «толерантність до невизначеності» (Е. Frenkel-Brunswik, K.S. Budner, S. Bochner). Багатьма авторами толерантність до невизначеності розглядається як психологічна риса особистості (А.Р. MacDonald, R.W. Norton, В.Т. Hazen) та як динамічна характеристика особистості (D.L. McCollum, M.S. Lane, K. Klenke). Д. МакЛейн розглядав толерантність до невизначеності як рису, діапазон реакцій, від відкидання до привабливості, у разі сприйняття невідомих, складних, динамічно невизначених ситуацій або таких, що мають суперечливі інтерпретації стимулів [7, с.184]. З точки зору російських психологів (О.М. Львова, О.В. Мітіна, О.І. Шлягіна) бути толерантною людиною означає вважати за можливе та

визнавати існування невизначеності в нашому сучасному мінливому світу та в нашій власній поведінці [6]. К. Стойчева вважає, що введення терміна «толерантність до невизначеності» викликане необхідністю пояснення особливостей поведінки особистості в невизначених, багатозначних ситуаціях, зокрема – готовності особистості приймати ці ситуації або уникати їх [10, с. 183]. О.Г. Луковицька пропонує погляд на толерантність до невизначеності як соціально-психологічну установку з її трикомпонентною структурою, оскільки вона містить у собі оцінювання невизначеності, емоційне реагування і певне поведінкове реагування [5]. Д.О. Леонт'єв розглядає конструкт «толерантність до невизначеності» як фундаментальний психологічний ресурс особистості, який допомагає зробити вибір певних стратегій оволодіння складними життєвими ситуаціями [8]. А.В. Карпов відносить толерантність до невизначеності до інтегральних здібностей, які розташовані між загальними та спеціальними, включаючи також до цієї групи здатності до цілепокладання, прогнозування, прийняття рішень і самоконтролю [3, с. 85]. Визначається поєднання когнітивних здатностей до зняття невизначеності та емоційної тенденції до сприйняття невизначених ситуацій як, хоча і важких, але не психотравмуючих [3, с. 562]. Таким чином, А.В. Карпов додає в конструкт толерантності до невизначеності здатність до зняття цієї невизначеності.

Загалом, толерантність до невизначеності розглядається як особистісна характеристика, яка дозволяє зберігати психічну рівновагу у складних ситуаціях і тим самим позитивно пов'язується з феноменом психологічного благополуччя.

У зв'язку з цим, *метою* нашого дослідження стало вивчення взаємозв'язку толерантності до невизначеності із компонентами психологічного благополуччя.

Вклад основного матеріалу дослідження. В емпіричному дослідженні взяло участь 55 респондентів, середній вік яких склав 20 років (студенти ХНУ імені В. Н. Каразіна). Для оцінки психологічного благополуччя використовувався опитувальник К. Ріфф «Шкала психологічного благополуччя». Багатовимірною моделлю К. Ріфф приймається багатьма дослідниками, а розроблена нею методика вимірювання психологічного благополуччя активно використовується в дослідницькій практиці багатьох країн. Опитувальник складається з 6 шкал: «Автономія» (здатність людини

до самостійності, незалежності та свободи у випадку прийняття рішень), «Управління середовищем» (ефективне використання навколишніх умов та задоволення потреб), «Позитивні відносини з іншими» (вміння створювати близькі, довірчі відносини з оточуючими людьми), «Особистісне зростання» (безперестанний розвиток свого особистісного потенціалу), «Мета в житті» (наявність мети та сенсу в житті), «Самоприйняття» (оцінка та приймання себе). Крім показників, за кожною шкалою визначається і загальний індекс психологічного благополуччя.

Для діагностування толерантності до невизначеності нами використувався новий опитувальник толерантності-інтолерантності до невизначеності Т.В. Корнілової [4]. Опитувальник складається із трьох шкал: шкали толерантності до невизначеності (ТН), шкали інтолерантності до невизначеності (ІТН) та шкали міжособистісної інтолерантності до невизначеності (МІТН). Шкала ТН та ІТН характеризують різні аспекти здатності регулювати та переборювати невизначеність. Шкала ТН інтерпретується як «прагнення індивіда до змін, новизни та оригінальності, готовність йти унікальними шляхами і віддавати перевагу більш складним завданням, мати можливість самостійності та виходу за рамки прийнятих обмежень» [4]. Шкала ІТН навпаки – характеризує людину, яка прагне до ясності, не приймає невизначеності, є схильною до нормативності та неприйняття варіабельності й оригінальності, людину з відчуттям тривоги у зв'язку з невизначеністю [4]. МІТН характеризується прагненням до ясності та контролю в міжособистісних відносинах, дискомфортом у разі невизначеності відносин з оточуючими людьми (деяка статичність у відносинах).

Обробка даних здійснювалася за допомогою статистичної програми SPSS v. 16.0.

Для вивчення взаємозв'язку між компонентами психологічного благополуччя та толерантністю до невизначеності був використаний кореляційний аналіз за методом К. Пірсона. Аналіз кореляційної матриці дозволив виявити статистичні значущі взаємозв'язки (таблиця 1).

З даних, представлених у таблиці, видно, що практично з усіма компонентами методики «Психологічне благополуччя» існує значний кореляційний зв'язок зі шкалою «Толерантність до невизначеності». Встановлено наявність прямого статистично значущого взаємозв'язку між шкалою ТН та шкалою «Автономія» (0,337), яка свідчить про те, що людина, здатна до

самостійного регулювання своєї поведінки та прийняття рішень. Взаємозв'язок між шкалами дає можливість вважати, що добре розвинена толерантність до невизначеності та автономія людини, взаємодоповнюють одна одну та в ситуації невизначеності сприяють збереженню високого рівня психологічного благополуччя.

Таблиця 1

Кореляційні зв'язки між компонентами ПБ та ТН

Компоненти ПБ** / Компоненти ТН**	ТН	ІТН	МІТН
ПБ	,344*	,021	-,262
Автономія	,337*	-,142	-,171
Управління середовищем	,286*	,250	-,249
Позитивні відносини з іншими	-,012	-,029	-,258
Особистісне зростання	,272*	-,029	-,068
Мета в житті	,160	,063	-,257
Самоприйняття	,266*	-,011	-,024

* кореляція є значущою при $p < 0.05$

** ПБ – психологічне благополуччя; ТН – толерантність до невизначеності

Далі слід відзначити наявність значного кореляційного зв'язку між шкалою ТН і шкалою «Управління середовищем». Ці шкали також є взаємодоповнюючими одна одну, тому що людина, яка ефективно використовує можливості, що надаються, та самостійно створює сприятливі умови для досягнення своїх особистих цілей, готова до змін навколишнього середовища і до його перетворення. Саме тому така особистість здатна мати високий рівень психологічного благополуччя і в умовах невизначеності зберігає його на належному рівні.

Людина з високими балами за шкалою «Особистісне зростання» характеризується як особистість, що є відкритою до нового досвіду, з потребою в реалізації свого потенціалу. Тому, потрапляючи в ситуації невизначеності, така людина не буде відчувати почуття страху, невпевненості у власних силах, відчуття неблагополуччя – навпаки, вона розцінює цю ситуацію як можливість для власної самореалізації, особистісного розвитку та якісних трансформацій. Високий рівень толерантності до невизначенос-

ті підтверджує можливість людини розвиватися, її здатність до зміни власних стратегій, поглядів і відкритість до нового.

Таким чином, наявний значущий взаємозв'язок між шкалами ТН і «Особистісне зростання» (0,272) слід розглядати як задовільне відношення до невизначеності та прийняття цієї невизначеності як ситуації для реалізації своїх можливостей. Також ми бачимо, що встановлено взаємозв'язок між ТН і шкалою «Самоприйняття» (0,266). Таким чином, людина, якої притаманні позитивне ставлення до себе, адекватна оцінка своїх позитивних і негативних сторін та вміння ними скористатися в різних ситуаціях з легкістю приймає зміни в суспільстві, допускає невизначеність та самостійно вирішує яким чином подолати невизначеність.

Слід зазначити, що толерантність до невизначеності позитивно корелює із загальним рівнем психологічного благополуччя (0,344). Отриманий результат підтверджує наше припущення про те, що толерантність до невизначеності є одним із ресурсів досягнення та підтримки психологічного благополуччя. З цього випливає висновок, що така особистісна якість, як толерантність до невизначеності, мобілізує готовність людини до рішень та дій в мінливих умовах навколишнього світу і, таким чином, сприяє збереженню стабільності психічного стану людини, позитивно впливаючи на рівень її психологічного благополуччя. Статистично значущих кореляційних зв'язків між ТН і шкалами «Позитивні відносини з іншими» (-0,012) та «Мета в житті» (0,160) виявлено не було. Такі ж результати були відзначені і в дослідженні Т.С. Вотінцева, В.Р. Петренка [2, с.148], які констатували, що для даної вибірки значущі кореляційні зв'язки виявлені не були. Також не було виявлено кореляційних зв'язків між ІТН і МІТН, таким чином, можна позначити, що інтолерантність до невизначеності та міжособистісна інтолерантність до невизначеності не справляє якогось впливу на відчуття психологічного благополуччя на даній вибірці досліджуваних. Але на наш погляд, для більш детальнішого аналізу, виявленню тенденцій та формуванню глибоких висновків, слід використовувати не тільки кореляційний аналіз, а, наприклад, регресійний, який дозволить дослідити вид залежності та можливо дозволить виявити приховані залежності між характеристиками.

Нами було висунуто припущення, що толерантність до невизначеності, інтолерантність до невизначеності та міжособистісна інтолерантність до невизначеності можуть виступати предикторами психологічного благо-

получчя. Для виявлення неявних (завуальованих) зв'язків між даними спостережень ми використовували регресійний аналіз, який дозволяє виявити приховані залежності. Загальний показник ПБ та його шкали (за методикою К.Ріфф) були включені до аналізу як залежні змінні, показники ТН, ІТН, МІТН – незалежні змінні. Лінійний регресійний аналіз методом покрокового відбору дозволив з'ясувати, що тільки толерантність до невизначеності являє собою специфічний предиктор психологічного благополуччя студентів (таблиця 2). Дана модель пояснює більш 41% дисперсії (при $p < 0,02$), що дозволяє далі інтерпретувати дані.

Таблиця 2

Результати лінійної регресії для виявлення предикторів ПБ

Змінна*	R 2	β	t - статистика
ТН	0,413	0,315	2,451
ІТН		0,050	0,389
МІТН		-0,233	-1,789

* ТН – толерантність до невизначеності; ІТН – інтолерантність до невизначеності; МІТН – міжособистісна інтолерантність до невизначеності.

Завдяки проведеному аналізу було встановлено, що змінна толерантність до невизначеності виступає предиктором психологічного благополуччя та показує, що психологічне благополуччя студентів залежить від їх здатності приймати умови невизначеності та продуктивно функціонувати в них, самостійно контролювати своє життя, приймати різні рішення і не діяти за шаблоном. Варто зазначити, що в результаті регресійного аналізу змінні ІТН і МІТН були виключені з моделі, що свідчить про відсутність їх впливу на психологічне благополуччя особистості. Однак розгляд їх динаміки дозволяє зрозуміти причини виключення з регресійної моделі. Незважаючи на вплив ТН на психологічне благополуччя, змінна ІТН ніяк не пов'язана з психологічним благополуччям, так як ці дві змінні не є двома полюсами одної властивості, а виступають в якості незалежних характеристик.

Вивчення регресійних моделей показало мінливість предикторів психологічного благополуччя при різних поєднаннях. Так, при виключенні змінної ІТН, ТН та МІТН залишилися в такій же позиції з психологічним благополуччям (ТН $\beta = 0,318$; МІТН $\beta = -0,224$), а при виключенні змінної ТН, МІТН стає предиктором психологічного благополуччя ($\beta = -0,273$). Та-

ким чином, толерантність до невизначеності сприяє підтримці психологічного благополуччя та нівелює вплив на нього міжособистісної інтолерантності до невизначеності. МІТН як предиктор психологічного благополуччя ($\beta = -0,273$) свідчить про те, що людина з низьким рівнем психологічного благополуччя більшою мірою прагне до ясності та контролю в міжособистісних відносинах, коли людині притаманний високий рівень психологічного благополуччя, вона не відчуває явного дискомфорту в разі невизначеності відносин з оточуючими людьми. Змінна ІТН при будь-якому поєднанні змінних виключалася з моделі, що свідчить про відсутність глобального впливу інтолерантності до невизначеності на стан психологічного благополуччя у студентів. Проведене дослідження дозволило встановити предиктор психологічного благополуччя студентів, яким стала толерантність до невизначеності.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. У широкому сенсі поняття толерантності до невизначеності трактують як стійку особистісну характеристику, яка визначає ставлення людини до невизначеності, складних ситуацій та показує спосіб реагування на невизначеність, а також готовність людини приймати рішення, щодо яких вона відчуває почуття невпевненості (рішення з часткою суб'єктивного ризику).

За нашими результатами, досягнення та збереження стану психологічного благополуччя досягається завдяки високому рівню толерантності до невизначеності. Особистість, якій притаманна висока вираженість вказаного ресурсу (толерантність до невизначеності) здатна змінюватися, трансформуватися, задовольняти свої потреби у швидкоплинних умовах навколишнього світу. Така особистість є відкритою до нового досвіду, здатною швидко змінювати свої поведінкові установки. Кореляційний та регресійний аналіз показав відсутність впливу інтолерантності до невизначеності на рівень психологічного благополуччя, тому слід відзначити, що стан психологічного неблагополуччя не пов'язаний з інтолерантністю до невизначеності, але пов'язаний з міжособистісною інтолерантністю до невизначеності.

У раніше проведеному нашому дослідженні [9, с. 236] було відзначено, що такі особистісні фактори, як когерентність, життєстійкість та довіра мають позитивний вплив та виступають ресурсом для досягнення та збереження відчуття психологічного благополуччя особистості. Завдяки ре-

зультатам актуального проведеного дослідження слід додати, що толерантність до невизначеності також виступає фундаментальним ресурсом, який сприяє досягненню та збереженню відчуття психологічного благополуччя в умовах невизначеності й допомагає людині адекватно справлятися з невизначеністю світу.

Перспективою подальших досліджень є пошук стратегій та способів подолання невизначеності й підвищення рівня психологічного благополуччя, а також вивчення взаємозв'язку між психологічним благополуччям та особистісними характеристиками людини.

Список використаних джерел

1. Андреева Г.М. Социальная психология. Учебник для высших учебных заведений [Электронный ресурс] / Г.М. Андреева. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 290 с. – Режим доступа: http://elibrary.bsu.az/books_163/N_5.pdf
2. Вотинцева Т.С., Петренко В.Р. Взаимосвязь уровня толерантности к неопределенности и психологического благополучия личности [Электронный ресурс] / Татьяна Сергеевна Вотинцева, Виктория Романовна Петренко // Журнал Педагогика и психология образования. – 2016. – с.145-149. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/vzaimosvyaz-urovnya-tolerantnosti-i-psihologicheskogo-blagopoluchiya-lichnosti>
3. Карпов А.В. Психология менеджмента: учеб. пособие [Электронный ресурс] / А.В. Карпов. – М.: Гардарики, 2005. – 584 с. – Режим доступа: <http://spb100.narod.ru/new/psihologiya/karpov.pdf>
4. Корнилова Т.В. Новый опросник толерантности-интолерантности к неопределенности / Т.В. Корнилова // Психологический журнал – М.: РАН – 2010. – Т.31, № 1. – с. 74-86.
5. Луковицкая Е.Г. Социально-психологическое значение толерантности к неопределенности: автореф. дис.на соискание уч.степени канд. психол. наук: спец.19.00.05 «Социальная психология» / Е.Г. Луковицкая. – СПб., 1998.– 34 с.
6. Львова Е.Н. Личностные предикторы совладающего поведения в ситуации неопределенности [Электронный ресурс] / Е. Н. Львова, О. В. Митина, Е. И. Шлягина // Психологические исследования. – 2015. – Т. 8, № 40. – Режим доступа : <http://psystudy.ru>
7. Маклейн Д.Л. МСТАТ-я: новая мера индивидуальной толерантности к неопределенности / Д.Л. Маклейн // Образовательные и психологические измерения. – 1993. – №53(1). С. 183-189.
8. Омельченко Л.М. Вплив ситуації невизначеності на процес соціалізації сучасної української молоді [Електронний ресурс] / Л. М. Омельченко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. – 2015. – Вип. 230. – С. 282-288. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnuau_ped_2015_230_45
9. Павленко Г.В. Особистісні диспозиції як чинник психологічного благополуччя особистості в контексті невизначеності [Електронний ресурс] / Г.В. Павленко // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені

Г.С. Костюка НАПН України. – Житомир: «Вид-во ЖДУ ім. І. Франка». – 2018. – Том VII. Екологічна психологія. – Випуск 45. – с. 230-239.

10. Стойчева К. Толерантність к неопределенности, креативность и личность / К. Стойчева // Болгарский журнал психологии (SEERCP 2009, Материалы конференции, Часть вторая) 2010,. Вып.1-4. С. 178-188.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Andreeva, H.M. (2001). *Sotsyalnaia psikhohohyia. [Social Psychology]* M.: Aspekt Press. Retrieved from: http://elibrary.bsu.az/books_163/N_5.pdf [in Russian]
2. Votyntseva, T.S., & Petrenko, V.R. (2016). Vzaymosviaz urovnia tolerantnosti k neopredelennosti y psikhologicheskoho blahopoluchyia lychnosti [The relationship of tolerance to uncertainty and psychological well-being of the individual] *Zhurnal Pedagogika i psihologiya obrazovaniya – Journal of Pedagogy and Psychology of Education* – 2016. – с.145-149. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/vzaimosvyaz-urovnya-tolerantnosti-k-neopredelennosti-i-psihologicheskogo-blagopoluchyia-lichnosti> [in Russian]
3. Karpov, A.V. (2005). *Psikhohohyia menedzhmenta [Management Psychology]*. M. Retrieved from: <http://cyberleninka.ru/article/n/tolerantnost-kneopredelennosti> [in Russian]
4. Korniylova, T.V. (2009). Novi oprosnyk tolerantnosti-yntolerantnosti k neopredelennosti [New Questionnaire of Tolerance-Intolerance to Uncertainty]. *Psihologicheskii zhurnal – Psychological Journal, Vol. 31, 1. – p. 74-86* [in Russian].
5. Lukovytskaia, E.H. (1998). Sotsyalno-psikhologicheskoe znachenye tolerantnosti k neopredelennosti [Socio-psychological significance of tolerance for uncertainty]. *Extended abstract of candidate's thesis. Sbp* [in Russian].
6. Lvova, E.N. (2015). Lychnostnye predyktory sovladaiushcheho povedeniya v sytuatsyy neopredelennosti [Personal predictors of coping behavior in a situation of uncertainty] *Psikhologicheskyye yssledovaniya – Psychological research, Vol. 8, 40*. Retrieved from: <http://psystudy.ru> [in Russian].
7. Maklein, D.L. (1993) MSTAT-ya: novaia mera yndyvydualnoi tolerantnosti k neopredelennosti [MSTAT-I: a new measure of individual tolerance for uncertainty]. *Obrazovatelnye i psikhologicheskyye yzmereniya – Educational and psychological measurements, Vol. 53 (1). p. 183-189* [in Russian].
8. Omelchenko, L.M. (2015). Vplyv sytuatsii nevyznachenosti na protses sotsializatsii suchasnoi ukrainskoi molodi [The influence of the situation of uncertainty on the process of socialization of modern Ukrainian youth]. *Naukoviy vIsnik – Scientific Bulletin, Vol. 230. – p. 282-288*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2015_230_45 [in Ukrainian].
9. Pavlenko, H.V. (2018). Osobystisni dyspozytsii yak chynnyk psikhologichnoho blahopoluchchia osobystosti v konteksti nevyznachenosti [Personality dispositions as a factor in the psychological well-being of the individual in the context of uncertainty] *Zhytomyr: Zbirnyk naukovykh prats – Zhytomyr: collection of scientific papers, Vol. 45. – p. 230-239* [in Ukrainian].
10. Stoicheva, K. (2010). Tolerantnost k neopredelennosti, kreatyvnost y lychnost [Tolerance for uncertainty, creativity and personality]. *Bolharskyi zhurnal psikhohohyey – Bulgarian Journal of Psychology, Vol.1-4, p. 178-188* [in Russian].

H. Pavlenko

TOLERANCE TO UNCERTAINTY AS A RESOURCE OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF STUDENTS

The article presents the data of the theoretical-empirical research of the relationship between tolerance to uncertainty and psychological well-being. An empirical study was carried out among students of VN. Karazin Kharkiv National University. Correlation and regression analysis were used to analyze the data. Based on the analysis of empirical data, it was highlighted that the state of psychological well-being is directly related to a personal characteristic - tolerance to uncertainty, which serves as a resource for achieving and maintaining a sense of psychological well-being. Linear regression analysis using the method of step-by-step selection revealed that only tolerance for uncertainty is a specific predictor of students' psychological well-being. Correlation and regression analysis showed no influence of intolerance to uncertainty on the level of psychological well-being. The study of regression models showed the variability of predictors of psychological well-being in various combinations. The prospect of further research is to find strategies and ways to overcome uncertainty and increase the level of psychological well-being.

Key words: *psychological well-being, tolerance to uncertainty, intolerance to uncertainty, interpersonal intolerance to uncertainty, uncertainty, resource.*

Павленко А.В.

ТОЛЕРАНТНОСТЬ К НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ КАК РЕСУРС ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ СТУДЕНТОВ

В статье изложены данные теоретико-эмпирического исследования проблемы взаимосвязи толерантности к неопределенности и психологического благополучия студентов. Эмпирическое исследование было выполнено на выборке студентов ХНУ имени В.Н. Каразина (N = 55, средний возраст = 20 лет). На основе анализа эмпирических данных было определено, что состояние психологического благополучия студентов напрямую связано с их личностной характеристикой – толерантностью к неопределенности, которая выступает ресурсом для достижения и сохранения состояния психологического благополучия.

Ключевые слова: *психологическое благополучие, толерантность к неопределенности, интолерантность к неопределенности, межличностная интолерантность к неопределенности, неопределенность, ресурс.*